

Per un nou paradigma sociocultural als Països Catalans

RAMON MONTON

Aquest article vol ser una contribució més al debat que es va generant a partir de la constatació que bona part de la nostra classe política no defensa els interessos de la gent, com tan sovint proclama, sinó, en primer lloc, els seus interessos immediats, que són fonamentalment conservar el poder o conquerir noves parcel·les de poder que encara no controla. Així veiem que, davant cada nou atemptat contra els nostres drets, contra la nostra llengua i la nostra cultura, contra la democràcia en general, molt sovint els polítics opten pel «pragmatisme», per la «prudència», amb la perspectiva, a curt termini, d'evitar que es creï una comissió d'investigació, de no veure derrotada una proposta en una vota-

Països Catalans –punt d'inflexió històric que reflecteix la tensió entre dues forces oposades: un genocidi cultural en marxa i un projecte d'alliberament nacional cada cop amb més arguments– ens permet de fer una sèrie d'observacions que intento de resumir en els punts que detallo tot seguit.

1) Ens cal canviar radicalment una realitat, construïda a còpia d'anys, de repressió, prohibicions i, després, de renúncies, traïcions, intoxicació mediàtica, mentides repetides una vegada i una altra (per exemple, dir que és una imposició demanar que s'usi el català a Catalunya; i dir que l'actitud tolerant és el «bilingüisme»), fins que s'integren en la percepció normal de la realitat o, per dir-ho sense eufemismes, un veritable rentatge de cervell col·lectiu seguint el model de Goebbels, gràcies al qual es poden produir fenòmens tan anòmals com els següents:

- que els mossos d'esquadra, la presumpta policia catalana, et pugui multar, insultar i amenaçar per portar el CAT a la matrícula (quina policia està desplegant la Generalitat?); que aquesta mateixa policia es dediqui a tractar sistemàticament els independentistes com a presumptes terroristes;

- que, si ets cantant i vols cantar només en català, et tractin d'integrista;

- que, si reclames al director d'un festival de cinema presumptament de Catalunya que s'expressi en català i que torni a subtitular les pel·lícules en català, et digui que ets un intolerant;

- que, si demanes que una empresa t'atengui en català, et diguin que ja n'hi ha prou de broma, perquè *estamos en España*;

- que un candidat a la presidència de la Generalitat, que es caracteritza per fer contínues reverències als amos de Madrid, digui que la dignitat és ridícula;

- que, en un pregó a la capital de Catalunya, el convidat a fer-lo s'expressi en castellà perquè així l'entén tothom i és més «progressista»;

- que sentis pel carrer «és que Madrid és molt cosmopolita», «és que

a Madrid són més oberts», per part de gent que, molt probablement, no tenen ni idea de com és Madrid; d'altra banda, que es vagi repetint que Barcelona ha esdevingut cada cop més provinciana, perquè s'ha tancat en la seva catalanitat, quan la realitat és que ha esdevingut cada cop més espanyola i, per tant, més provinciana;

- que, si ets artista, escriptor, etc., sigui la cosa més normal del món que passis al castellà perquè aquest «té un mercat més gran»; d'altra banda, que, si no ho fas, et diguin que et mires el melic, que ets provincià, etcètera;

- que, si demostres un patriotisme incansable, una fidelitat constant a la llengua, a la cultura, al país, esdevinguis estranyament un personatge suspecte i acabis en la marginalitat;

ció parlamentària, etcètera. Bona part de la nostra classe política és hereva o ha estat directament protagonista de les rebaixes, de les dimissions i de les oportunitats perdudes de la «transició», cosa que la inhabilita per a generar la il·lusió i la confiança suficients en la seva capacitat per a treure'ns del carreró sense sortida històric a què hem arribat. Estic convençut que, per a sortir-ne i tirar endavant, és necessari un canvi d'escenari, d'actors i de representació, i que, per a provocar aquest canvi, s'ha d'aconseguir crear estats d'opinió favorables a la nostra plena realització com a individus i com a comunitat nacional. Per això hem de definir clarament què som (i què no som), quin model de país desitgem i cap on volem anar. Una anàlisi objectiva de la realitat que ara trobem als

- que encara es consideri que l'espanyolització del contingut i del llenguatge de TV3 (Buenafuente, «La columna», «A pèl», etcètera) és positiva, perquè pot atreure els sectors castellanoparlants; és el que l'actor Joel Joan va denominar encertadament «normalització espanyola»;

- que hi hagi una llei de normalització lingüística que no s'aplica, per no molestar, i que, igualment, hom no pot obligar a respectar, perquè no preveu sancions;

- que l'independentisme sigui considerat una opció radical, perillosa, o bé una font de frustracions pròpia de quatre eixelebrats i, en canvi, l'opció de la renúncia i la permanent indignitat davant els «amos de l'aixeta» (que, per cert, també ens volen robar l'aigua), la de «no molestar» o la de «ser simpà-

tics», sigui l'única possible, realista, pragmàtica, etcètera;

- que la defensa dels nostres interessos passi exclusivament pels partits que, amb excepcions comptades i honorables, ens porten a vendre cada dia (Xirinacs parla de «subhastadors»);

- que els mitjans de comunicació continuïn publicant i emetent «informacions» sense contrastar, basades exclusivament en fonts policials.

2) Ens fa falta definir un nou paradigma sociocultural que ens permeti de continuar existint i desenvolupant-nos plenament d'una manera individual i col·lectiva; un nou paradigma basat en

Un Onze de Setembre a Barcelona

l'autoestima, la dignitat i el convenciment de la vàlua i l'interès de la nostra contribució única, com a catalans, a la cultura i a la civilització. Aquest nou paradigma ha de tenir com a eix central el respecte per totes les formes de vida i de cultura que alhora siguin respectuoses amb les altres cultures, i, per tant, ha de tenir en compte les contribucions que han aportat en les últimes dècades enfocaments com l'ecologisme i el feminisme. Cal incidir també d'una manera sistemàtica en l'opinió pública mitjançant la denúncia de les tendències perverses dels paradigmes actualment imperants a escala mundial, que tenen com a conseqüència la destrucció d'espècies, ecosistemes, llengües, cultures i pobles, un empobriment progressiu de la diversitat biològica, cultural i espiritual del planeta i que constitueixen un perill real per a la pròpia subsistència de la vida a la Terra. Val a dir que la concentració de la riquesa, el

poder i la capacitat d'influir en l'opinió pública pels mitjans de comunicació en un nombre cada vegada més reduït de persones contribueix a depauperar materialment i intel·lectualment la majoria de la gent, a crear visions cada cop més simplificades i maniquees de la realitat («bons contra dolents») i a promoure guerres (fins i tot amb l'oposició de la majoria del poble), fam, misèria, fonamentalismes (no solament religiosos) i líders amb qualitat humana i una manca d'escrúpols i criteris ètics inversament proporcionals, els quals encapçalen moviments i partits que fomenten la demagògia, la xenofòbia, la intransigència i el totalitarisme.

3) Cal promoure una regeneració democràtica de la política catalana, que crec que no pot provenir dels dirigents compromesos amb l'anomenada «transició» (la que porta del postfranquisme al neofranquisme) ni dels manaies de l'«oasi català», que es reparteixen les parcel·les de poder del país com fan amb les dues bandes de la plaça de Sant Jaume.

4) Cal denunciar que a Catalunya hi ha fonamentalment dues realitats. L'una és l'oficial, la dels qui ens volen fer creure que «si Espanya va bé, Catalunya va bé», la del «peix al cove»; l'altra, la dels qui —davant les evidències cada vegada més alarmants del fet que l'Estat espanyol ha passat del postfranquisme al neofranquisme— es revoltent i s'organitzen, perquè aquests gloriosos vint-i-cinc anys que ara commemoren les esferes oficials han estat, en bona part, un temps perdut, i en els propers anys ens hi juguem la supervivència. Aquesta segona realitat, impossible de ser silenciada, comença a filtrar-se en els mitjans de comunicació i ha de ser la nostra força, ja que, per a aconseguir el que és just, no n'hi ha prou de tenir raó (també als bojos els donen la raó, de vegades), sinó que cal tenir els mitjans per a aconseguir-ho, i el nostre principal mitjà ha de ser la voluntat popular. Si volem ser independents, ho serem; ningú no ens aturarà.

5) Cal crear grups d'opinió que incideixin en tots els camps de la cultura en el sentit més ampli possible, de manera que es puguin aconseguir resultats visibles a curt, mitjà i llarg termini, tant en la gestió, la protecció i la promoció del patrimoni cultural, com en la protecció de l'entorn natural, el desenvolupament sostenible i la definició de plans

acadèmics que tinguin en compte la necessitat de crear consciències crítiques, per citar tres exemples significatius que tindrien conseqüències enormement positives, tenint en compte el seu caràcter intrínsecament multiplicador i retroalimentador.

6) Cal fomentar la cohesió nacional i la vertebració del territori. Els Països Catalans són una nació desvertebrada, és cert, però també és cert que no hi ha res que desvertebri tant com la desvertebració. Penso que, essencialment, hi ha tres coses que actuen a favor de la cohesió nacional:

a) tenir un estat propi, la plasmació

A Port Salau, en una trobada catalano-occitana

més clara i visible d'una nació i l'única reconeguda a escala internacional (si no surts al mapa no existeixes);

b) disposar d'uns mitjans de comunicació que tinguin com a clar referent l'espai propi de la nació;

c) tenir uns mites propis i difondre'ls: donen cohesió social.

En aquest sentit hem d'entendre que la cultura i els esports tenen un alt contingut simbòlic, i l'educació no cal dir-ho: és la formació o deformació dels futurs ciutadans adults, de les futures elits, etcètera.

7) Finalment cal difondre la idea que l'independentisme no és una opció radical, pròpia d'il·lusos, de nostàlgics, de «quatre eixelebrats», sinó una qüestió de sentit comú, realista i raonable, com també la cosa més normal del món en tots els països que han optat per deixar enrere una situació política injusta o que posava clarament en perill la seva existència, com és clarament el nostre cas. ♦